

OBCINSKI ODBORI in pomoč gospodarskim organizacijam

Glede pomoči, ki jo komuna lahko nudi gospodarskim organizacijam, je mogoče opozoriti na tri glavne momente: prvič, nudenje splošnih delovnih pogojev vsem gospodarskim organizacijam, drugič, zagotovitev nujnih pogojev delavcem in tretjič, posameznim gospodarskim organizacijam. Vsi ti trije podčrtani momenti so med seboj povezani in jih je celo težavno ločiti. Tako je pomoč delavcem hkrati tudi pomoč gospodarskim organizacijam.

Glede nudenja splošnih delovnih pogojev je odločilna predvsem komunalna politika, ki jo vodi občina: stanovanjska graditev, mestni promet, zagotovitev električne energije, vode in podobno. Naravno je, da je odvisna od sredstev, s katerimi komuna razpolaga. Toda ne samo to. Znano je na primer v zvezi s mestnim prometom, da imajo posamezne gospodarske organizacije in ustanove avtobuse in tovornjake za prevažanje delavcev in da prevozna sredstva pogosto niso dovolj izkoriščena. Včasih so dani pogoji, da se kombinirajo sredstva ljudskega odbora, ustanov in gospodarskih organizacij zaradi nakupa ali najema skupnih avtobusov, da se tako doseže boljše ter cenejše izkoriščanje zmogljivosti. V praksi še ni znano tako uporabljanje sredstev, čeprav je mogoče tako olajšati položaj i komune i gospodarskih organizacij.

Odnos komune do gospodarskih organizacij

Razen komunalne politike pomenijo splošni pogoji, o katerih je govorila, tudi vzpostavljane odnosov ali okvirov, v katerih poslujejo gospodarske organizacije. Sem spada določanje finančnih obveznosti tako, da spodbujajo gospodarske organizacije, da so obveznosti stabilne, kar pomeni, da računajo ne samo s sedanjimi podjetji, temveč tudi s tem, da lahko odpirajo podjetja svoje podružnice in druge obrate ter v drugih komunah, nadalje so tu davčne obveznosti, pavšali, ki omogočajo razvoj določenih obrtnih in drugih dejavnosti v skladu s potrebami komune.

Razen tega so splošni pogoji, v katerih gospodarske organizacije razvijajo svojo dejavnost, tudi spoštovanje pravic delavskega samoupravljanja. Osnovna politika komune mora biti taka, da ne krni samoupravljanja gospodarskih organizacij. Izven dvoma je to, da mora komuna, ki je med drugim tudi združenje proizvajalcev, vplivati na gospodarsko organizacijo, toda to je treba strogo ločiti od upravnega pritiska in drugih ukazovanj, s katerimi se posega v poslovanje gospodarske organizacije. Organizacijska oblika takega vpliva je občinski zbor proizvajalcev. Ta lahko z novimi neadministrativnimi metodami vpliva na boljšo delovno organizacijo i dejavnost gospodarskih organizacij. Iorda je prav ta odnos najbolj občutljiv: delavci živijo na področju komune, odgovorni ljudje iz gospodarskih organizacij so v organih komune. Socialistične zveze in Zveze komunistov in zato obstaja dober odnos do komune, odnos discipline in velikega razumevanja za probleme.

Prav zato imajo zahteve komune, ne glede na to, ali so upravičene ali zakonite, izredno velik odmev v organih delavskega

upravljanja in sta zato potrebni skrbnost in pozornost do samostojnosti gospodarskih organizacij in njihovih organov samoupravljanja. So primeri, ko komune pritiskajo na gospodarske organizacije, da bi zaposlile delavce, da jih ne bi odpuščale, a tudi zaradi cen proizvodov in uslug. Gre namreč zato, da ima gospodarska organizacija možnost zmanjšati število delovne sile, a da to komuna ne dovoli, ali da ukaže: zaposlitev določenega števila delavcev. Stališče komune je več kot razumljivo. Želi rešiti vprašanje brezposelnosti na svojem področju, gospodarska organizacija pa želi povečati delovno storilnost. Rešitev tega problema ni v praktičnem ukazovanju komune, njenih upravnih organov ali svetov, temveč v razpravljanju v zboru proizvajalcev, in to tako o novih možnostih zaposlitve, o začlenjanju novih del, o eventualni postopnosti v zmanjševanju delovne sile, kakor tudi o prekvalifikaciji delavcev, če je to možno. Kolikor se občinski zbor proizvajalcev ne more z lastnimi silami lotiti reševanja problema, ga je mogoče predložiti tudi okrajnemu zboru proizvajalcev. To je tudi pot za reševanje tistih vprašanj, ki ne spadajo v pravno pristojnost organov komune, a jih rešuje okraj kot skupnost komun. Zborom proizvajalcev je treba predložiti probleme, razpravljati o njih in sprejemati odloke, dajati priporočila ali dajati ukaze upravnim organom, ali celo jih samo prediskutirati, da bi se vplivalo na zavzetje stališč v organih delavskega samoupravljanja.

Poroštvo v zvezi z dajanjem kreditov, določanje deleža, odobravanje programov, odobravanje zaključnih računov gospodarskih organizacij in podobno — vse to spada v celoti ali delno v komune. Od tega, kako bodo opravljena ta dela in kakšna bo skrb komune, je odvisen uspeh ali neuspeh gospodarskih organizacij.

Končno, čeprav je težavno izčrpati to temo, spada v to problematiko tudi napredek kadrov. Čeprav gre za okrajne in ne za občinske sklade za kadre, vendar spadajo vprašanja v zvezi z izobraževanjem kadrov tako v pristojnost komune kakor gospodarskih organizacij. Razumljivo je, da morajo zbori proizvajalcev razpravljati o komunalni politiki, o šolah vajencev in industrijskih šolah ter dajati nalogo odbornikom, ki so hkrati tudi člani okrajnega zbora proizvajalcev, da zavzamejo določena stališča. Tako je treba postopati ne samo tedaj, ko gre za sklade za kadre, temveč tudi ko gre za druge gospodarske sklade, za katerih usodo so zainteresirane tudi gospodarske organizacije in komune. Tudi ta način dela pomeni, čeprav na poseben način, vpliv na dejavnost gospodarskih organizacij.

Izboljšajmo organizacijo občinskih služb

Drugi moment, ki smo ga podčrtali, je prav tako velikega pomena in ima celo včasih prednost pred prvim. To je odnos komune do delavcev, to je državljanov na njenem področju. Ta je predvsem odvisen od stopnje nudenja komunalnih uslug. Razen tega spada sem tudi opravljanje ad-

ministrativnih uslug državljanom. Splošno povprečje kakovosti teh uslug je, žal, še vedno zelo nizko.

Delavci kakor tudi drugi državljani so navezani na organe občine v zvezi s pridobivanjem in varovanjem določenih svojih pravic. Vlagajo prošnje, zahteve in terjajo določene odloke. Občinski organi postopajo na podlagi vrste zakonov in so osnovni organi v upravnem postopku. Praviloma občine niso dovolj pripravljene, da bi vse te upravne usluge izvrševale hitro in učinkovito. Delavci in državljani izgubljajo v kontaktu z organi komun veliko delovnega časa. Ta izguba delovnega časa je v neposredni zvezi z delovno storilnostjo. Izboljšanje organizacije raznih služb, ki so zvezane z upravnimi uslugami državljanom, ni samo stvar upravnih organov občine, temveč tudi obeh občinskih zborov. Izboljševanje teh služb tako, da bi bile bolj učinkovite, bil bi velik prispevek k povečanju delovne storilnosti v podjetjih.

Prav to velja tudi za delo ustanov, ki imajo stike z delavci, kakor so to bolnišnice, ambulanice, šole in prosvetne ustanove.

Delo birojev za posredovanje dela naj bo ustreznejše

Služba za posredovanje dela je praviloma izven interesnega kroga komune. Pogosto je slabo organizirana in je pogosto tudi na nizki delovni ravni. Delavci, ki so ostali začasno brez dela, ne samo, da ne najdejo pomoči v tej ustanovi, kar pogosto ni odvisno od nje, temveč so včasih izpostavljeni tudi birokratskemu postopku. Takega odnosa ne smejo dopustiti občinski zbori, prav tako pa tudi ne zbori okrajev. Ta in njej podobne službe morajo biti pod posrednim ali neposrednim nadzorom komune. Delavce je treba navajati, da bodo take in druge probleme iznašali ne samo na zborih volivcev, temveč da jih bodo sporočili tudi svojim odbornikom, ki jih morajo iznašati na sejah zborov z zahtevo, da organi ljudskega odbora podajo zborom poročila. To bo vplivalo ne samo na izboljšanje raznih služb, temveč bo pripeljalo tudi do boljšega stika med delavci in drugimi državljani s svojimi odborniki.

Tretji moment pomoči odseva v odnosu do posameznih gospodarskih organizacij. LO določa nekatere izmed gospodarskih instrumentov, ki so odločilni za razdelitev skupnega dohodka gospodarske organizacije, določa pavšalni način izpolnjevanja obveznosti do družbene skupnosti in podobno. Tu je posebno važno to, da se ljudski odbor ne sme obnašati samo kot obdavčevalec, temveč da mora upoštevati tudi potrebe gospodarske organizacije. Očitno je to možno le v določenih mejah. Kljub temu pa mora priti pravilno stališče kom ne do organov delavskega samoupravljanja do izraza v največji meri prav v teh vprašanjih.

Ni mogoče izčrpati vseh posameznosti, ki so del pomoči komune gospodarski organizaciji. Komunalni sistem je pripeljal do tega, da so gospodarske organizacije in državljani povezani s komuno z neštetiimi odnosi. Pobuda komun, ki je zasnovana na vseh danih pravicah zaradi smotrnega reševanja teh odnosov, pomeni prenos znatnega dela odgovornosti glede funkcioniranja gospodarskega in družbenega sistema.

Nikola Balog